

САНА

ОЛОХ

ЧУРАЛЧЫ
УЛУУС
КАБЫАТА

КАБЫАТ
1991 СЫЛ АЛТЫННЫМ
10 КҮНҮТТӨН ТАХСАР.

№101—102 (8054—8055) ♦ 1996 сылытырдык мыйы 31 күнө, Суббота. ♦ Сынапта— 1084 сөлк.

ЭБИГИНИ ХАЙДАХ ХААЧЧЫНАЛЛАР?

КЫСТЫК БЭЛЭМЭ ҮПТЭН ТУТУЛУКТААХ

—дизан аны бийиги ыйытабыт.

—Бастатан, нефть сырыста быдан чепчики сына-
лаах. Ойно талааллар. Экономический өртүнөн ба-
рыктаах. Иккинчиге, бу өттука көбүү политика
турда. Республикада бүтүнүүтүгөр. Ол да ийиги,
аны газоконденсаты биэрбөшөгүтүгөр. Уйгайынан,
тохоттор былааннаахтар. Саасымттал
оңу мөмкүнүн, туруорсан көрдүүт, улуус салаалта
кытта ыдыбан үлөстө да, кыйбатыбыт, —дизан
хоруйдаатылар.

Кырдык, дуудуруй да, овуе диэбит курдук, ыл-
сардык ыдыбыттар. Саас муус устартан саалаан
бу өттука көбүүгө сыллаан, мизететигер улууска
калан бырайыактыр документацияны 2 төгүл тө-
гөрүйөн оңор сатаабыттар. Билинг да бигергө
иликтөр үбү. Правительствода аналлаах. Комитет,
деректүү тарилталызыттар. Оңон энлистеах-мук-
таах быһаарыны ылымкыттар курдук. Көмөктө-
ниингө хааларык, кэтэниэ суохтар. Аны пред-
приятие ийингиз булан сөбүлэниэ эбитин ийин,
үбө-харчыта суох. Урдуну бас-көс тарилталар биер
оннук балаһыаньылаах. Эмнэ «ылар» эрэ ийстөх.
Оттон ол-бу сага тарилларин, оборудованнеларын
адалан-булан биэрер куорат араас бэйлээх тарилта-
лар-поставщиктар холкулар, заводтары кытта сана
дуогабардаах сатыллар эбит.

—Оттон кыстык сезона субу илде. Хайдах буо-
лабыт, баар балаһыаньыттан муччу көтөбүт?

Бийиги ити боһуруоска төннөн илде турабыт.
Онуоха предприятие сүрүн эрэлэ—үлэһиттэригөр. Бу
100-чэки ийиллээх тарилта дьомо олохторун булай,
халбаннаабакка үлэһиттер бадалаахтар. Хамаастарын
сита аахсыбатахтарык да ийин, өрөмүөнгө кэлтө-
лөөн эрэллэр. Уй-харчы быһаарыллан туох эмэ быы-
хайбаас көстөр түбэлтэттигөр биер ийин курдук ту-
рунар кыахтаахтар. Оттон предприятие хамаастарын
ийинан толору уурин биэрбөтөгүн ийин, бородуу-
танан, ийингиз 1-диз—1,5-диз мал солк абаанса
сурубан бардэрэр эбит. Ийингиз сит ойдоһон-ойдоһон
үлэһитлэр, Оттон ийингиз ылар тарилталар туста-
рынан ийингиз эпээккин. Толоспот буолуу ыарыкта
кубулуйбуу. Ити оёо спорттун аскулалык адми-
нистрациятын да ылыахха. Оннук кыахмат диир
кыах суох. Кийилэр сага согуруулан тойунан араас
күрөктөһиллэрэ сылдыар кыахтаах суохха диири.
Биер эмэ күрөктөһиттэн туттууна да туран төлө-
һүө, ийингиз курдук төһөрүгү толкуйдуох эбиттөр.
Очототтар предприятие ол 2 млрд. 400 мол. солк.
кырдыгиз үлэһиттэригөр хамааска, уопускада ий-
лин—700 мол. солк. оборудуар кыахтаах.

Аны убадас небингиз оттулларты кэллэххэ, бүтүн
правительство ыдыан бараа, нэм күүстээх-уохтаах
дыһады ылыаар эрэннээххэ эмнэ сөн эбэт. Хама-
стын да ийин аадынай-суоттанан эрдэе.

Мамнык үөсүөбит балаһыаньыны Республика
Президеңи М. Е. Николаев бэйигин атырдык ыйы
12 күнүөзөгү радионан өттигиттөр, ол «Саха сира»
хаһыаска тахсан туар, эмнэ төһөоһоһон бэлэтэ-
битэ. Ордун чорботон тарилталар хардырта ийстэ-
рин, кыстыкка бөлөмүөнүн уустунтары уонна ол
бытааньык ытыааларын ыйыта. Ойно бөлөмүөннө-
төр бийиги да улууска уонна «кыстык быһаарыла-
таах» «Якуткоммуэнерг» предприятиеда эмнэ то-
лору бааллар. Предприятиеда бийиги ааны сабан та-
сыбытытар: «Туох нүүс, кыах баарынан өрөмүөнү
ыттан, кыстыкка оттук сезонун садалаахпыт. Оңон
кэбиниятин барыма көрдөрөн ийингиз» —диз хал-
тытар.

Кырдыкта, хаһа да өртүнөн ырахан кыстык буо-
луох чинчилээх. Ону ойдоһон тарилталар предприя-
тигеа былырылыгы, сорохтор илэрээ сыллаагы
нэстэрин төһүннэрэр, аахсар туһунан буолан бараа,
суһалдык быһаарыаллара ийингиз буолбут.

МЭЧЧИРЭҢ —ӨЛГӨМ ҮҮТ, ЭМИС ЭТ!

ДИРИГНЭЭБИ АРЫСЫ СЫАБА

Кийи маастара А. Н. Родионованы уонна бу сыгх
лабораньы А. В. Николаеваны эт үүт комбинатыгар
ахсаан аахса ийирэ сылдыаалларын күбөһөн кэпсэтэ-
бин. Эрдэ да кетибиппиниз, бу кулабана суох үлэ-
лээх сыах, Чуолаан, комбинат директора А. Т. Но-
говидын сынабыла оннук.

Хаһаайыһынааһын механьизма уларыһан, хаһаайы-
һынан барыһынан, сыах кыһынын үүтү тутууну тох-
тоттор. Дьон бу кэмгэ үүтү тоһорон маннаагы ая-
нодка быһа ийилэрэллэр эбит. Оттон кыһынын сыах
үлэһиттэре биер куустан олоһотохтор, хаан нутуу-
туһан дьарыгырбыттар. Холобур, бу ааспыт кыйык
2 тонна хааны кутан туттарбыттар. Бөһүлөктөн
тэйиччи быһылаахтар. Бэйэтэ дьылээх, ыскалыат-
таах. Оңон үрдүтүн оһорон эрэн үлэһиттер усулуо-
буылаах.

—Мэччирэҥ ыйдарыгар үүтү тутууну бийыл саас
эрдэттэн, муус устар ыйтан, садалаабыппыт. Үгө-
нээн күнгэ 2,5—3 тонна үүтү астын сырыттыбыт.
Бу кэлин үүт арыһы түстө, —диз маастар Алексан-
дра Николаевна.

Үүт Хадаартан күнгэ ийиктэ адалылан туттары-
лар эбит. Оттон мизететтэн сүрүннээн 17 баһынай
хаһаайыстыбалара уонна 91 хаһаайы ыаллар тут-
тараллар. Кийилэри кытта сыллаагы үүт контракти-
циятын дуогабарын кэбиһиэ дьаһалтата түһэрибит.
Оңон сыах үлэһиттэре үүтү туталларын эрэ бистэ-
лэр. Уопсайынан, дьон үүтү туттарыга ийиркэстэ-
р улахан дьон буолла. Аахсыкта да оннук кэтэһи-
нэригэ суох эбит. «Бас ыйдаабыларын ылан, дьон-
мут үөрүүлэрэ сүрдээх», —дизиллэр сыах үлэһиттэ-
ре. Хаһаайыдары кытта утары арыһынан аахсаллар, о-
тон баһынай хаһаайыстыбалары кытта аңарып
арыһынан, аңарын харчынан. Мамнык аахсыкта ула-
хан тутуһуу, өйдөспөт быһыы суох. Төттөрүтүн, о-
дук хаһаайы ыаллар, сыах арыһынын кийи хаачы-
стыбатын ордороллор эбит.

Үүтү туттарыгыта кэбиһилээх дьаһалтата бийыл са-
һын үчүгэйдик таримыт. Ол курдук үүт автомаш-
инатын сүүрдүүт. Бөһүлөги ийингиз аһы хаһытан күн
ахсын үүт ийиктэ сыахха адалылар. Ийингиз дьон
да санаата кэлэ туттарар. Күнгэ 60-70 кийиэхэ
тийиэ туттараллар үбү. Лабораннара Александра
Васильевна эттигэ оннук. Оттон сыах маастара үүт
автомашинатын шоферун Николай Петрович Анд-
реевич хайгыр. Кырдык, совхоз эрдэттэн үлэһит-
тер оһоттоох механизатор эбит. Бийыл сайын автома-
шина саахалламьанка сүүрдүт. Электрический үүт
барара, быстара атыттарга суох буолбатах. Холобур,
Мугудайдаагы арыһы сыаһар оннук эбит этэ. Оттон
Дирингэ бэйиттэр, арыһы сыаһар, аварийнай ди-
зельлээхтэр. Ол туох эмэ тахсар түбэлтэтигэр тут-
а холбоһор.

Сыах 5 үлэһиттээх. Ол ийингиз 2-тө көчөгөр, 3-тө
сыах ийигэр үлэһиттэр. Оңон кийитин да ахсааны-
нан улахан сыахтарга ийирсэллэр. Урунку улахан
совхоз эрдэххэ бары отделениены, оннооһор. Ча-
кыртан тийиэ адалылар үүтү астымылар этэ буол-
ла. Билинг да үлэһиттэр онтуларын ахтан ала-
раллар. Ол сагалтан сыахха үлэһит сылдыабыт дьон
эбиттэр. «Рабочайтан садалаан бу үлэһит буолбут-
пуг», —дизиллэр маастардаах лаборант. Александра
Васильевна былырын Дьонуускайга лабораннар ку-
старыгар үөрэнн тахсыбыт.

Сыах баата эргэригитин, өрөмүөн кытыллыбата
синааллар. Ол быһыыгар «Кыһынын үлэһиттэрин
да буолуу», —диз мунуараллар. Оттон комбинат
директора А. Т. Ноговидын Чакыр уонна бу Диринг
арыһытын сыахтарыгар адыс сага тутуу барыаа-
һын быһаарар. Сыахтар оннук эргэригиттэр, быһата,
өрөмүөнгө улаханьык бөрүмүт буолбуттарыгар та-
сар. Оттон сыах үлэһит оһорор. Аңардас атырдык
ыйыгар 5 тонна 9 центнер арыһы астанан туттары-
лыбыт. Ийингизгэ от ыйыгар да ийингиз арыһы а-
стымыт, бас ыйыгар арыһы кыра этэ.

Тэрээһин үчүгэй диэтибит эрээрэ, биергэ эрөйдө-
миттэр. Ол эбэтэр уунан хаачымыллы быһыл мөһүө-
таабыт. «Нэһилиэк баһылыга отускада сылдыар,
аһын дьарыктанар кийи баара көстүбөт», —дизиллэр
үлэһиттэр.

Тустаах арыһы сыаһын үлэһиттэрин кытта кэлэ-
тин түмүгүнэн директор А. Т. Ноговидынтан сорох
өртүлэрин быһаарарыгар көрдөстүм. Олору сөргө,
чуолаан, арыһы дотация көрүлэр буолбутунан туох
уларыһылаахтарык сурастым. Тэрээһингэ, сыаһы-
ларга уларыһын улахан буолсу.

Бу ийингиз комбинатка туохха да дотация көрү-
лүбөт этэ, оңон кэлтэй очоһоту эрэ сүгэрбит. Били-
гин балаһыаньыа төрдүттэн уларыта. Арыһы дот-
ация көрүлэр буолбутунан, үүт туттарааччылары ий-
тэрэһиттэр дьаһаллары көрүөхтүт. Оттон арыһы аһы-
лапар сыанатын чепчэтэр буоллубут. Ол сыаналар
бу адыс сотору биллиэхтэрэ, —диз кэлсээтэ кэ-
лигин соһуну комбинат директора.

Оңон арыһы сыахтарын үлэһиттэре уонна бийиги
эмнэ кэтэһиллэр.

С. СЕМЕНОВА.

С. СМЕРНИКОВА.

Бу дымл олунньу ыйыттан Коммунистической партия Чурапчы оройуонунуаагы комитета хаттаан тэриллэн үлэлээн эрэр. Райком бастамы секретарьнан, урут бидлэриллэбэтин курдук, Николай Ильич Монастырев талымалыбыта. Улуус нэһилэниэхтэ бу сага тэриллэбит райком тухс сымаллаах-соруктаах, тугу үлэлээн-халсаан эрэрин билэрин наадатыгар биигин Н. И. Монастыреван кэккэ ыйытыларга хоруйдууругар көрдөстүбүт.

— Советснэй Союз Коммунистическэй партията 1991 сүллээххэ ээстиигэр кыйыбыт дьон хайдак өйдөөлүлээхтик ээспиттэрин быһаарыыларыттан билигин дьонто ой-санаа куһаҕан өртүгүн сөнгөн хаалды сүлдүөр. Дьиниин бу партияны, Советснэй Союз коммунистарын ССКП үрдүкү салалталара таңнараа биэрүүлэрин түмүгэр партия суох оҥоһуллубута. Холобур, ыраах Саха сириг, ол иһигэр Чурапчы өрөйүүсүн коммунистара дьон, норуот харадын өртөтүгэр араас кыһарданнаах дьыллары-хонунтары туграан, норуот иттириэһин туруулаһан көмүскэһэн, ол туһугар мөккүһүн үлэлээн кэлбиттэрэ. Ону баһас чурапчылар биирдин киһинэн билэбит.

Оттон Саха Республикатын компартиятын 1993 с. кулун тутар 13 күнүгэр ылыммыт, калык Россия компартиятын Устаабыгар олохсунан 1996 с. олунньу 3 күнүгэр көннөрүллүбүт Устаабыгар этиллэринен, марксизм-ленинизм, научнай коммунизм теориятын салгыы сайыынарыыны төрүт огостон турар, киһи аймах бастыг өйүн-санаатын сайыынаран, бэйэтин ичингэр Саха Республикатын Конституциятыгар олохсунан дойдубутун дириг экономической, политической уонна духовнай кризистен табаарыы, салгыы бөдөрөгөтөн сайыынарыы уонна, Россия састаабыгар киирсэн турар, сайдыылаах социалистической обществоны тутуһуу соругун туруорунар. Ылыммыт Устаабыт быһыытынан көңүл өргүнэн, биир өйдөөх-санаалаах дьоммутун — рабочай кылааһы, бааһынай аймагы, үлэһит интеллигенцияны кытары холбоһон, үлэһит дьоммутун — коллективнай, биирдиялээн өҥөрөн таһаарааччылары, дохуотун бэйэтин тут үлэтин булунааччылары уонна пөһилэниинэ кыаммат, мөлтөх хаачыыллыылаах, дьадыгы арааһытат көмүскүүр сыаллаах-соруктаах дойдубутутар — Чурапчыга олунньу 24 күнүттэн хаттаан тархаллаан үлэһит эрэбэт, Билигини туругунан оройуоннаабы партиянай тархатта үчүөтүгэр 168 коммунист түбөр.

— Нэхилэнгэ ортотугар тухай өйү-санааны тараг-табытй?

— Нэхилэнгэ эрх буюу дуо? Уеба эпитим куу-дук, бары тариталэр, бидинги баар структуралар, ону заһан улуу, нэхилэнгэ дьаһалталарын нэхилэн-ларыгар кыттыһан биэр сомодо буолан үлэлэнит, үрдүкү инстанционаларга туруорсуох да этибит. Он-санаа өртүнэн кыттыһан, түмсөн, кооперациялаһа үлэлири өйдөтүһөхпүт. Истэр тухары, онноовор бидинги коллективнай тариталэрбититэр (Мындабаа-йы, Хадаар, Алабар) түмсөн үлэликер кыдыустэвэ-көһүннэ. Мин саныарбынан, бидинги государствэ-үбүнэ, туттан олоруунай эпитим кэинилэртэгэ-коруот сомодоһуута гарантиялаах буоллавынч, кредиттэр, суудалар, эпитимилэр керүллөхтэрэ.

Оттон уонсай ойу-санааны тарбатымга бу күннэргэ партия райкомун III пленума ынтырыллан турар. Оппо быйбардар кэннэлэриггэн аан бастаан бу пленумга партийнай-тэрийэр уонна политическай үлэлэр программаларын ытыныахпыт. Онуоха бу күннэргэ бэйэм кулгаахынан истибит дьон-сарга дьахтар, айманар боһуруостарыгар дьаһаллары бэлэтиэхпит. Уопсайынан, Чурапчыбыт кэниэ улуустартан хаалсыбынна тэниэ хаамсар ынахтаах буоларыгар салалталарга тыл-ос буолар баҕалаахпыт. Оттон снэр-майгы, үлэ дьэссиллиниэтэни, обществоннай бэрээдэни тула туһааһаах органныр кытаргы, баар сокуоннарга олохуран, эинэ үлэтэстэхпиниэ табыллар. Маямыха яги төриэлэлэр уонна улуус дьаһалтатын кытары холбоһуктаах дьаһаллар ме-роприятиеларын оҥостон, кыттыһан, тэг бырааптаах-тык, урукку курдук дьаһалдымсыһаама бииргэ үлэ-лээх эттибит.

— Программыг сүүн хайлсхалара хангитарай?
— Саха Республикатын компартиятин программий
смыслын социалистическый обществоны салгыы ту-
туу буолар. Коммунистическый обществоны тутууга
былаас дьингээх норуот былааһын органныгар
барьдлаахтээх. Компартия партия былааһын иһин
буолбакка, үлэлээн интэрдээччилэр былаастары
иһин охсуһар.

Республика бүгүнгү курдук динин экономикай кризиска кирибт нэнигэр үлэ средствэлара уонта сир иһин кыһын көлөбүннээһинин этэниэ общест-

во баандарга уонна дьадаҥыларга араxымытын төрүөтүнөн буолбаттарын туһугар чааһынай бас билини утары охсуһар. Обществeннай сүөһүөнүсүнэ госу-дарствeннай сектор баһыйар өртүн ыһыахтаах. Үлө средстволара үлө коллективтарын толору хаһаайы-нааһыынарыгар бөриллэн, киһилэр тугу оҕорон су-һаарбыттарын эйэлэрин дьаһалларыгар бөриллээ-тээх. Үлө киһитэ дьадаһымытын утары охсуһуу бөл-чүмүнэх средствотын быһымытынан сьананы госуда-рство нилээһинэ-садалааһына чөлүгэр түһэриллиэх-тээх. Үлэ дьоно, обөлөөх тинийиммэт ыаллар уонна пенсионердар социальнай көмүскэллээх буолууларын туһугар, киһи киһини көлөһүннээһинин утары эйэ-лэспэе охсуһууну ыттар. Ити барыта партия чугас-таабы программа. Отгон партия бүтэһиктээх про-грамматынан киһи үлэтин сүрүн хайысхатынан со-циализмы бүтэһиктээхтик, өл кэнниттэн коммунизмы тутуу буолар.

—Саха Республикатын Президенти быыбарыгар хайдах сыһыаннааххатый?

— Билэрийн курдун, бийнги партизаныг авчирч РФ Президентин бичигбарьтар тусга блогуудан байхыг альтернативнай-кандидаттаах хэргэбыха. Бийнги кандидатпытын пароднай-патриотическай күүстэр олообхүтэрэ. Ол түмүүтэр тейо эмэ тэгэ суох айтания ын-тыллыбытын, былааны тутан олороччулар күонтэ-һиннэрэ, бэл суохурданычлара баарын үрдүнэ, Г. А. Зюганов ийни былардааччылар 40,3 бырыһанналар куоластарын бизирбитэрэ.

Оттон ахсынның аятышлар СР Президиенн бына-барыгар компартия рескома диннээх демократилга олобурап, манкайгы сүһүөх уонна улуустардаагы партийнай тэриэтэлэр коммунистарын санааларын түмэн, онтон үөскээп тахсар линиянан үлэни ыытарга быһаарыһа. Чурапчы коммунистара бу быыбарга республикабыт ниики сайдыытын интэриэһин учуоттаан, биллэтиг Президентт М. Е. Николаев ааһан эрэр сезонга ыһпыт үгүс өрүттээх үлэтин үрдүктүк сыаналаан, кииһин иккис сезонга салгыы олойдор туһугар куоластыахтара диэн эрэнибит. Онон улуус народный-патриотический күүстэригэр холбоһол, уопсай күүһүнэн Николаев М. Е. кандидатуратын өйүүхтүт диң саныыбын.

— Народнай-патриотической күүстэр дигэ кимнээх-тэрий, өнөө компартия туох сыйымааннаабы?

— «Россия — народный-патриотический, куустара-
дизн Вүтүн Россиятаады общественный хамсаанын.
Кини РФ экономическай, политическай уонна оборо-
наланаар кыабын чөлүгөр түһэрэргэ, дойду биер со-
мобо, тутулуга суох буолуутун хааччыгар сыалы
соругу туруорунар. Социальный кырдыгыстах буо-
дууну, граждандаскай эбэни, граждандар Конституц-
иян көрүлдэр бырааштарын уонна көңүллэрин ара-
гааччылаадынтан общественной сөбүлэсийини алах-
туур. Бу хамсаанынгга чилиэн дини суох, тэрийээч-
чилэр (учредителлэр) арз бааллар. Кинини тэрийээч-
чилэрини 18-тарыттан үһсө саастаах граждандар —
Россия биллиилээх политическай, государственнай,
общественнай деятеллэрэ итиннэ юридическай си-
райдар — Вүтүн Россиятаады, регионнар икки арды-
ларынандаы, регионнардаады уонна олохтоох общес-
веннай холбобуктар, политическай партиялар, идэ-
лээх союзтар, дыахталлар, ыччаттар, ветераннар,
атын даҕаны үтүү санаалаахтар общественной тум-
сууларга буолаалар. Итинтэн көстөрүнөн компартый
Хамсаанынгга баһылыгар-көһүлүүр күөс буолбакка,
атын холбобуктары кытары тэгн быраалтаах төри-
йээччи арз быһылытынан кыттылыны ылат.

—Нэгдлийнхэн нэвтрэнэртэйгэр буулдагдана, энгийн ханна гэрсэн нэгдлийнхэн гэвч?

— Бийиги билгийн бастайааннай олорон үлэнийг сирбит суох. Улууус урукку баһымыга И. С. Сивцевтэн дыһалтаа дыһэттэн хос көрдөспүннүтүгэр, байым структураларбыттан ордор хос суох дьэн, чутаһаппатаа. Бийиги райкоммут, уоһа ээпитим курдук, бэйэбит төрөөбүт улууспут экономическай, социальнай, культурнай олодор өрөөһөн, уолсай сымал сорук туолуутугар дыону түмэ тардаржа күүһү холбоон бииргэ үлэнийг быһаппаабын учуоттаан, улууус дыһалтата сатаатар 2 киһи үлэнийг биир хобун аһаан биэрнэ диил эрэнэбит. Наадыһар дыону ол хоспутугар көрөһөхпүт. Оннуу эрэ түбэлтэа бийиги үлэбит ордус көдүүстээх, улууспут үлэтигэр, олодор дыһаһар көмөлөөх буолуора. Бийиги хантан да түсүлөтөх, бу Чурапчыга олодор, маһа төрөөбүт, киһи туһугар үлэний-хамсыы сылдьар дьонноробут эбээт.

Бүтэлхнээ, бидний үлээлтийнхэн интернационализмын ийн махтанабыг уонча миний өртүүр кэпгэтигэнтэйгэр багарабын.

— Николай Ильич, интервью и мои байеры уда-
хан байхыг, эгч нэгдлийнхээ эхнэ үлэртин,
саялгын-сорулгын бидсэртэр коллоох бууду-
да лн санынхыг.

Кэсэнтэ ханьмат бэйэтин үлэһитэ Петр ПОПОВ

Чурагны гэдэвнээтнээр «Тизргэн» тусуулы олоххо юулдэринга олохтоох дьаалта үс суол хайысхань тутунар, Бастакыта—бастын тэлгэнэлээх аяалар, икэнга—бастын тизргэнээх, тундайар ностуулаах уонсай дьээ, үсүнэ—бастын тэлгэнэлээх тэрилга, Бастагы хайысхада үлэ балагча тахсыылаах буоллабына, икэн икэнити хайысхада ситинилэр суохтарын тэнга, уонсай дьыаларбит тастара бөхтөрө да хомуллубат, эгэ, туох эмит тутуу ымыаллыа, сибөкки, мас оордуллуо дуу, Тэрлээлэр да территориялара киһи харабын сымнаппаттар, Оттоон кыһаннаахха, бу чахчы наадалаах дьэтэхха, оноруохха сеп эдэст. Ону сан-эпидстанция да холобуругар көрүөххэ сеп.

—Төрлөтэ территориятын хэмүүлүүлээх өгөрүү, көбөрдүү салайааччылтан тутулуктаах. Билиги дьом-мүт болломтолорун уурбаттара бэрт. Мин бардэ суох халаайыстыбанныннын эрээри, территориябын көр ээ. —дир СЭС кылаабынай праха В. И. Грачев. Владимир Ивановичы чабыланар диеххэ табыллыбат —ниги смаллаарыта сайа контуорада көһөн икпирэх-тэртитэл бу коллектив көбөрдүүгэ былланныахтын түрүмүтэ.

—Тарйязэччибит профком произодствениай сек-
тора Мария Петровна Оконешникова. Вастаны сым-
лытыгар 70-ча маһы.—хатыҥы, үөтү, харыйаны, бэһи
олордубуһут. Быһыл эбии 40-чаны олортубут. Со-
рохторо кыайыл үүмүхтэлэр, оһон сүүсчэка мастаах-
пыт,—дир профком председателэ Г. Г. Карпова.
Вастаан олордоот да, биридин маска иккилинэ тия-
һа биздэрэ ууну купуһупут, масеынанан бастарар
этибит, ол суох буоллабына, чугастаады ууттан биз-
дэрэнэн таһабыт. Харыйаларбыт быһасыйкаан этилээ,
билигин сии улааттылар. Дөлүһүн боһому олорду-
буһупут да, соробун сүүһүлэр сизэ кэбистилэр.

Хонгуора таһа араас сибэккинэн симэммэт. Симэ-
дэрин бастаан Мария Петровна буабут, кэлин күлү-
нүгэр тийээн сибэккиттэн бэйэттэттэн хомуйар буол-
буттар. Хас биридэн мас, талах, сибээни олордүүлэр
дууһунамыгар хара буор, нумах куттарбыттар. Быһа-
та, коллектив кыраты суох үлэни көрсө. Ону ол
диэбэккэ маһы олордүүлэрин, сибэккиннн үүнэрэни-
лэрин тохтоппоттор, өссө салгыыр былааннаахтар.

Хонтурун шинээр дийрдэххэ, кыфынныры нуох чэлгийэр тулгүктэртэ хризантемалар, кыһыл ахатар, уобаттан өлгөмнүк түсүтү традициандилар, баарадай фикус сайныы санаталлар.

Хас да сэлэнэн билигити чэчирдэр хатыг буолан, ахтан кэлбит сүрэххин уоскута суугунаһа ыллыахтар, өлгөмнүк үүмүүт сибэккилэргэ ылаахтар үмүөрү-һуохтэрэ дин санаатахха олус үчүгэй! Оттон хас биирдик тэриштэ бэйэтин итэс саба тэлгэһитигэр кэрэ бэлэниг өтөрөр — хатынчааннары, бөрдүгэстэри, харыйчааннары, о.д.а. нүүсү олордор кыахтаах эбээт, Баҕарыахха эрэ наада. Ол тоҕо да кыаллыбыга буолла, сүрэхпит оннук курааннахта, таастыйда дуо?

М. НИКОЛАЕВА

СУЋАЛ СИГНАЛ

БААННЫК ХАҢАН ҮЛЭЛИЭЙ?

Чурагчига, биллэрин курдук, талбэт курдук сэлэс-тымныы уудлах тусарай оһоһуулаах дьыллэр биг уон тарбах иһинэн аһыахтар. Биирдилээ биллэр баанын түтүбүттэрин да иһин, уунак иһиннээ бэйэлэрин хааччыналлар — айыахтарын-урууларын, добоһторун суунарар кыахтара суох, бу айылаах тымныы күннөрү душтатар кыах эмээ бүтүт. Дьэ, субу кэмгэ удуус киинин курдук албх нэһилиэнньэлээх сиргэ, муз саатар, биир баанын үлэллирэ бадалаах буолла. Туустаах үлэбэт буолу-^{аан}нан, баанынны үлэлэттиэхтээх дьыл-уот, коммуналнай хаһаайыстыба производственной холбоһугун директора Портиягин Н. В. айыталаһан көрбүтүгүтэр: «Харчы суох, оромхон ыыттарар кыадыны суох» дьэнтэн атынны билбэтэ. Баанынны сентитара алдынан турар, биллэи турар, кырата суох үп наада.

Сууммат-тараагмат буолуу араас куһаҥан ырыылары үөдүтэрин, нэһилинэһэ наастырыанньатыгар, психологическай туругар мөлгөх сабыдыаллааһын ойдоон-санаан туран улууэ дыһаһтатта бу боптурөөһү суһаллын быһаарарын эрэдэбит.

З. МАКАРОВА

СЭС кылаарынай правын солбуйзаччы

